

Resursfördelnings- systemet i Katrineholms kommun

Dokumentinformation

Beslutshistorik

Antagen av kommunfullmäktige 2025-06-16, § 111

Giltighet

Gäller från och med 2025-06-16

Gäller till och med 2028-12-31

Förvalterskap¹

Inom kommunstyrelsens ansvarsområde, kommunledningsförvaltningen (ekonomichefen)

Kategori

- Anvisningsdokument

Uppföljning

När: En översyn av resursfördelningssystemet ska genomföras kontinuerligt och minst en gång per mandatperiod.

¹ Förvalterskapet innebär ansvar för att:

- dokumentet efterlevs
- är tillgängligt
- följa eventuellt ändrade förutsättningar för dokumentet
- dokumentet följs upp och revideras
- dokumentet är aktuellt och uppdaterat

Innehåll

Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte.....	4
Resursfördelningssystemet	5
Resursfördelningssystemet och dess roll i kommunens budgetprocess.....	5
Resursfördelningssystemets struktur	5
Grundprinciper för resursfördelningsmodellerna	6
Uppföljning och avvikelser	6
Viktigt att tänka på vid tillämpningen av resursfördelningssystemet	6
Skolmodellen	7
Resursfördelningsmodellens omfattning	7
Volymmått	7
Prognoser för volymutvecklingen.....	7
Beräkning av prislappar.....	7
Äldreomsorgsmodellen	8
Resursfördelningsmodellens omfattning	8
Volymmått	8
Prognoser för volymutvecklingen.....	8
Beräkning av prislappar.....	8
LSS-modellen	9
Resursfördelningsmodellens omfattning	9
Volymmått	9
Prognoser för volymutvecklingen.....	9
Beräkning av prislappar.....	9

Inledning

Bakgrund

Beslut om resursfördelningen och nämndernas ramtilldelning tas årligen i samband med att övergripande plan med budget fastställs. I budgetdokumentet beskrivs enligt vilka principer och utifrån vilket underlag som nämndernas ramar är framräknade. En viktig del i detta underlag är kommunens resursfördelningssystem, som ger underlag för ramjusteringar utifrån förväntade volymförändringar inom vissa av de kommunala verksamheterna.

I augusti 2024 redovisade kommunledningsförvaltningen, utifrån ett särskilt uppdrag, förslag till förändringar i resursfördelningssystemet. Kommunstyrelsen överlämnade återrapporteringen till budgetberedningen (KS 2024-08-28, § 141).

I övergripande plan med budget 2025-2027 gavs ett särskilt uppdrag till kommunstyrelsen att ta fram ett styrdokument för kommunens resursfördelningssystem. Uppdraget innebär att samla beskrivningen av kommunens resursfördelningssystem i ett styrdokument som både anger grundprinciperna för resursfördelningssystemet samt beskriver de resursfördelningsmodeller som tillämpas för de verksamhetsområden som omfattas.

Enligt uppdraget ska styrdokumentet beskriva resursfördelningssystemet så som det tillämpas i övergripande plan med budget 2025-2027. I samband med beslutet om övergripande plan med budget 2025-2027 beslutade kommunfullmäktige att, i enlighet med förslaget, ersätta den tidigare resursfördelningsmodellen för äldreomsorg med en ny modell samt införa en helt ny resursfördelningsmodell för LSS-verksamhet.

Syfte

Syftet med detta styrdokument är att beskriva resursfördelningssystemet med ingående resursfördelningsmodeller och delmodeller för olika verksamhetsområden. Syftet är också att fastslå vilka grundprinciper som resursfördelningsmodellerna ska vila på.

Genom att samla beskrivningen av resursfördelningssystemet i ett separat styrdokument, istället för att som tidigare beskriva det i övergripande plan med budget, tydliggörs skillnaden mellan det beräkningsunderlag som resursfördelningssystemet genererar och de politiska ställningstaganden som görs i övergripande plan med budget. Detta ökar transparensen både i budgetarbetet och när behov finns av att göra justeringar i resursfördelningssystemet.

Resursfördelningssystemet

Resursfördelningssystemet och dess roll i kommunens budgetprocess

Kommunens resursfördelningssystem ger, utifrån fastställda principer och beräkningar som uppdateras årligen, underlag för ramfördelningen i kommunens övergripande plan med budget.

Kommunens resursfördelningssystem bygger på en grundtanke om att budgeten för vissa verksamheter behöver justeras årligen, både utifrån volymförändringar baserade på förväntat antal individer i verksamhetens målgrupp och förändringar gällande kostnaden per individ. Volymförändringarna kan vara kopplade till den demografiska utvecklingen, förändrade behov i målgruppen eller ändrade regelverk.

En fördel med att ha ett volymbaserat resursfördelningssystem är att resurserna tydligare fördelas utifrån bedömt behov och uppskattad kostnad. Det blir mer transparent hur medel har planerats och budgeterats och avvikelser kan enklare analyseras och följas upp under året.

Resursfördelningssystemet består av ett antal verksamhetsspecifika resursfördelningsmodeller, som ska kunna hantera både ökade och minskade volymer i den berörda verksamheten samt förändringar i kostnaden per volymenhet. Dessa har i sin tur har olika delmodeller.

Inför varje nytt budgetår tas det fram prognoser för hur volymerna kommer förändras i de verksamheter som resursfördelningssystemet omfattar. Det tas också fram uppdaterade beräkningar av de styckkostnader, så kallade "prislappar", som används i modellerna. Underlaget uppdateras både på våren inför kommunstyrelsens beslut om planeringsdirektiv och i början av hösten inför beredningen av övergripande plan med budget.

Genom att ha ett resursfördelningssystem blir det inte nödvändigt att justera nämndernas budgetramar för exempelvis personal vid utökning eller neddragning av verksamheter. Detta hanteras istället via volymförändringar i resursfördelningsmodellerna.

Lokalkostnader, kapitaltjänstkostnader samt lönekomensation för nästföljande år hanteras separat i budgetprocessen och ingår inte i resursfördelningsmodellerna.

Utfallet av resursfördelningsmodellerna utgör ett viktigt underlag för den ramfördelning som fastställs i övergripande plan med budget. Ramtilldelningen till nämnderna är dock ett politiskt beslut som även påverkas av andra faktorer än resursfördelningssystemet.

Resursfördelningssystemets struktur

Kommunens resursfördelningssystem omfattar tre resursfördelningsmodeller, som i sin tur har olika delmodeller.

- Skolmodellen
 - Förskola
 - Fritidshem
 - Grundskola
 - Gymnasieskola
- Äldreomsorgsmodellen
 - Särskilt boende
 - Hemtjänst
- LSS-modellen

Delmodellerna baseras i vissa fall på underliggande volymmått med olika prislappar för olika delar av verksamheterna, då dessa skiljer sig åt i kostnad. Dessa volymmått används som en del

av beräkningsunderlaget och i analysen av utfallet, men redovisas inte separat i modellerna. De underliggande volymmåtten specificeras i beskrivningen av resursfördelningsmodell.

Grundprinciper för resursfördelningsmodellerna

För att skapa en enhetlighet i hur kommunens resursfördelningsmodeller för olika verksamhetsområden är uppbyggda ska samtliga modeller utgå från följande grundprinciper:

- Det ska finnas en tydlig beskrivning av vilka verksamhetsdelar som resursfördelningsmodellerna ska spegla.
- Det ska finnas definierade volymmått för delmodellerna. Volymmåtten ska så långt det är möjligt utgå från antalet brukare som nyttjar verksamheten snarare än antalet invånare i en viss grupp. Utfallet för volymmåtten ska vara enkelt att följa upp regelbundet.
- Det ska finnas en beskrivning av hur framtida volymer prognostiseras.
- Det ska finnas en beskrivning av hur beräknad prislapp är framtagen för varje delmodell utifrån vald volymenhet.
- Den ekonomiska effekten ska kunna beräknas, både budgetmässigt utifrån prognosticerade volymer och budgeterad prislapp och i uppföljningen utifrån redovisade volymer och kostnader.

Uppföljning och avvikelser

Volymavstämning ska göras i tertiäl-, delår- och årsredovisning, både på nämnds- och kommunövergripande nivå. Ekonomiska effekter, i form av avvikelser i jämförelse mot tilldelad budget utifrån resursfördelningen, ska ingå i nämndernas ekonomiska prognoser. Eventuella avvikelser hanteras av kommunstyrelsen. Nämnderna förväntas inte med automatik åtgärda ett eventuellt underskott utifrån resursfördelningsmodellen men de ska heller inte använda ett eventuellt överskott om det inte tagits beslut om någonting annat.

Viktigt att tänka på vid tillämpningen av resursfördelningssystemet

Utgångspunkten för resursfördelningssystemet är de ingående verksamhetsområdena, inte kommunens organisationsstruktur. Det innebär att resursfördelningsmodellerna kan påverka ramarna för mer än en nämnd. En fördel med detta är att resursfördelningssystemet inte behöver ändras om verksamhetsansvar flyttas mellan olika nämnder.

När det gäller verksamheter som inte omfattas av resursfördelningssystemet redovisas inget motsvarande underlag gällande förändrade volym- och styckkostnader. Sådana förändringar kan ändå ske och påverka kostnadsläget i verksamheterna. Behov av ramjusteringar får då lyftas i samband med budgetberedning.

Det är också viktigt att lyfta fram att resursfördelningsmodellerna inte omfattar hela de berörda verksamhetsområdena skola, äldreomsorg och LSS-verksamhet. Budgetramar för verksamhetsdelar som inte omfattas av modellerna behöver hanteras på annat sätt i budgetprocessen.

Det är viktigt att vara medveten om att resursfördelningssystemet inte kan hantera individuella skillnader i behov/vårdtyngd, som kan ha stor betydelse för verksamhetens faktiska kostnader.

Resursfördelningssystemet kan inte heller hantera trappstegseffekter. I praktiken kan det till exempel vara svårt att påverka de faktiska snittkostnaderna per elev/brukare om volymförändringen inte är så stor att antalet klasser/enheter kan justeras.

Skolmodellen

Resursfördelningsmodellens omfattning

Resursfördelningsmodellen för skolan omfattar och delas upp i följande delmodeller:

- Förskola (inkl. pedagogisk omsorg)
- Fritidshem
- Grundskola (inkl. förskoleklass och anpassad grundskola)
- Gymnasieskola (inkl. anpassad gymnasieskola)

Volymmått

Volymmått för verksamheterna inom skolmodellen baseras på antalet barn och elever som är folkbokförda i kommunen.

Delmodell	Volymmått	Underliggande volymer
Förskola	Antal inskrivna barn	
Fritidshem	Antal inskrivna barn	
Grundskola	Antal elever	<ul style="list-style-type: none">• Förskoleklass,• Grundskola åk 1-6• Grundskola åk 7-9• Anpassad grundskola
Gymnasieskola	Antal elever	<ul style="list-style-type: none">• Gymnasieskola egen regi• Gymnasieskola köpta platser• Anpassad gymnasieskola

Prognoser för volymutvecklingen

Gemensamt för samtliga verksamheter är att volymprognoserna utgår från befintligt antal barn/elever i aktuell ålder som är folkbokförda i Katrineholms kommun.

Den senast tillgängliga framskrivningen/prognosen för kommunens demografiska utveckling används som underlag men prognosen baseras i första hand på förvaltningens bedömning av förväntat antal barn och ungdomar i verksamheterna.

Förväntat antal barn/elever tas fram per läsår. Volymprognosen för ett budgetår beräknas som ett snitt för de aktuella läsåren.

Gällande förskola och fritidshem, där inskrivningsgraden inte är 100 procent av alla barn/elever, görs ett antagande om inskrivningsgrad i prognosen. Utgångspunkten är hur stor andel i respektive åldersgrupp som varit inskrivna tidigare år.

Då gymnasieskolan inte omfattas av skolplikt är inte 100 procent av eleverna i aktuell åldersgrupp inskrivna på ett gymnasieprogram. Ett antagande om inskrivningsgrad görs i prognosen. Antagandet baseras på historiska data.

Beräkning av prislappar

Prislapparna i modellen utgår från föregående års skolpeng, det vill säga beslutad kostnad per barn/elev inom respektive verksamhet. Skolpengen bygger på samma princip som används vid beräkning av bidragsbelopp gentemot de fristående verksamheterna.

För grundskolan beräknas prislapparna utifrån de underliggande volymerna; förskoleklass, grundskola åk 1-6, grundskola åk 7-9 och anpassad grundskola.

För gymnasieskolan beräknas prislapparna utifrån de underliggande volymerna; gymnasieskola egen regi, gymnasieskola köpta platser och anpassad gymnasieskola.

Äldreomsorgsmodellen

Resursfördelningsmodellens omfattning

Resursfördelningsmodellen för äldreomsorgen omfattar och delas upp i följande delmodeller:

- Särskilt boende
- Hemtjänst

Volymmått

Volymmått för verksamheterna inom äldreomsorgsmodellen baseras för särskilt boende på antal tillgängliga vårdplatser och för hemtjänsten på utförd tid.

Delmodell	Volymmått	Underliggande volymer
Särskilt boende	Tillgängliga vårdplatser	<ul style="list-style-type: none">• Vårdboende• Demensboende• Korttidsboende
Hemtjänst	Utförda timmar	<ul style="list-style-type: none">• Intern hemtjänst fördelat på servicehus, tätort, landsbygd, handledning och bomtid• Extern hemtjänst fördelat på tätort, landsbygd, handledning och bomtid

Prognoser för volymutvecklingen

För särskilt boende baseras prognosen på planerat antal vårdplatser enligt vård- och omsorgsnämndens boendeplan.

För hemtjänst baseras prognosen på hur stor andel av de äldre som har hemtjänst i olika åldersgrupper samt den senaste tillgängliga framskrivningen/prognosen för kommunens demografiska utveckling.

Beräkning av prislappar

Resursfördelningsmodellen bygger på föregående års budgeterade kostnad. Utifrån detta tas en snittkostnad per vårdplats och hemtjänststimme fram.

För särskilt boende tar beräkningen av prislappar hänsyn till kostnadsskillnader mellan olika typer av boendeplatser (vårdplatser och olika former av demensplatser) utifrån skillnader i bemanningstal. Bemanningstal är ett mått som används för att beskriva hur många anställda som krävs för att bemanna en viss verksamhet.

För hemtjänst beräknas prislapparna utifrån underliggande volymer för internt och externt utförd hemtjänst. Det beror på olika ersättningsnivåer för interna och externa utförare, till exempel på grund av olika beräkningar av sociala avgifter för personalkostnader. De underliggande volymerna fördelas även på servicehus (endast intern hemtjänst), tätort, landsbygd, handledning och bomtid (ersättning för uteblivet besök). Anledningen är att dessa skiljer sig åt när det gäller kringtid för personalen, vilket i sin tur påverkar kostnaderna och därmed prislapparna.

I beräkningen av prislappar inom äldreomsorgsmodellen tas inte hänsyn till kostnader för larm- och nattpatrull, dagverksamhet, chefer och administrativ personal samt hälso- och sjukvårdsinsatser (sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnast/fysioterapeuter).

LSS-modellen

Resursfördelningsmodellens omfattning

Resursfördelningsmodellen för LSS omfattar vissa av insatserna som anges i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Resursfördelningsmodellen för LSS redovisas inte uppdelad i delmodeller, eftersom det är så få brukare inom varje insats. Modellen baseras dock på ett antal underliggande volymmått med olika prislappar.

Volymmått

De underliggande volymmåtten för LSS-modellen baseras på antal brukare med beslut inom de insatser som modellen omfattar.

Delmodell	Volymmått	Underliggande volymer
LSS	Antal brukare	<ul style="list-style-type: none">• Personlig assistans LSS (den del som inte täcks av socialförsäkringsbalken)• Ledsagarservice• Kontaktperson• Avlösarservice i hemmet• Korttidsvistelse utanför det egna hemmet, egen regi• Korttidsstillsyn (för skolungdom över 12 år i anslutning till skoldagen samt under lov)• Bostad med särskild service för vuxna, gruppboende• Bostad med särskild service för vuxna, serviceboende• Daglig verksamhet

Prognoser för volymutvecklingen

För LSS-verksamhet kan prognoser inte baseras på ålder eller andra demografiska faktorer. Utgångspunkten för prognoserna är istället antalet brukare som finns inom respektive insats när prognosen tas fram samt information om beslut som ännu inte verkställts. Om kännedom finns om framtida förändringar i närtid av placeringar beaktas även dessa i underlagen.

Beräkning av prislappar

Resursfördelningsmodellen bygger på föregående års budgeterade kostnad. Utifrån detta tas en snittkostnad per brukare och typ av insats fram.

I resursfördelningsmodellen för LSS tas inte hänsyn till kostnader för chefer och administrativ personal, stödpedagoger samt hälso- och sjukvårdsinsatser (sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnast/fysioterapeuter).